

KATOLIKUS KÁNTORLAPOK

— Szerkeszti: Balogh Piusz O. Praem. —

Liturgikus szimpozion Nyíregyházán

A százesztendős Boksay-Malinics *Irmológion* —annak „a magyar ajkú hívek használatára” készült változata— nem csak a múltban játszott fontos szerepet a Hajdúdorogi Egyházmegyében és annak elődjében, a Hajdúdorogi Külhelynökségben, hanem még ma is jelentős. Jelenleg is erre alapozódik magyar görög katolikus egyházunk liturgikus éneklése.

A centenáriumra a Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola Liturgikus Tanszéke 2006. november 16-án szimpoziumot rendezett, melyen bemutatják a szerzőt, a művét, annak fogadtatását, a kántortanító-képzés múltját és jövőjét, valamint a helyes magyar liturgikus éneklési módot. A fő téma mindezek mellett mégis maga a száz esztendős könyv volt.

Firczák Gyula munkácsi megyéspüspök 1906-ban két körlevelében is foglalkozott a kottás művel. Az elsőben leírta a szükségességét, a jelentőségét, valamint utalt a keletkezésére. Ugyanakkor gyakorlati intézkedéseket is hozott: elrendelte a könyv megvételét minden egyházközségben. A magyar ajkú, illetve magyar liturgikus nyelvű paróchiákra a magyar változatot szánta. Ezzel vette kezdetét a Hajdúdorogi Egyházmegye elődjében és magában az egyházmegyében az *Irmológion* története. — A másik körlevelében viszont már szigorú intézkedéseket volt kénytelen a püspök hozni. Ugyanis nem minden egyházközségből rendelték meg a művet. Ezért az ilyen helyekre hatalmi szóval rendeltette meg, s az espereseket is bevonta ennek felügyeletébe. S ami még ennél is fontosabb: nem csak azt rendelte el Firczák püspök, hogy a templomokban kell használni, hanem még azt is, hogy az oktatásba is be kell vonni! Ez viszont már az *Irmológion* legszélesebb körű elterjedését biztosította. Természetesnek vehetjük, hogy a magyar nyelvű körlevél rendelkezései a magyar nyelvű változatra vonatkoztak.

A körlevelek mellett a Hajdúdorogi Külhelynökség irattárában található levelek jelzik az *Irmológion* fogadtatását magyar görög katolikus egyházunkban. Ezek a levelek —melyek Orosz Pál ajkai esperestől származnak— jelzik egyrészt azt az örömet, mely a kottás mű megjelenését fogadta és kísérte (bár bizonyára nem minden papunk részéről), másrészt pedig azt a buzgóságot, mellyel az elterjesztéséhez hozzáálltak az egységes, illetve egyöntetű éneklés megvalósítása érdekében.

Az 1912-ben —tehát az *Irmológion* megjelenése után hat évvel— megalakult Hajdúdorogi Egyházmegyében már a görög katolikus sajtó foglalkozott a kottás művel. Két hullámban folyt sajtóvita az egységes éneklés körül: 1918 és 1923 között, valamint 1935-ben. A hozzászóló szakemberek megfogalmazták mind pozitív, mind negatív véleményüket az *Irmológionnal* kapcsolatban. Kétségtelen tény azonban, hogy a mű —annak magyar nyelvű változata— mindenképpen pozitívumot jelentett magyar görög katolikus egyházunk életében. Ennek ékes bizonyítéka az, hogy amikor önálló, új *Irmológiont* kívántak létrehozni a Hajdúdorogi Egyházmegye liturgikus bizottsága munkálkodása révén (1928-tól), az 1935-re elkészült mű a Boksay-Malinics kottás könyvre alapozódott, bár sok más forrást is figyelembe vettek a szerkesztői.

Sőt, egy újabb, második kiadást is terveztek a Hajdúdorogi Egyházmegyében az *Irmológionból*. Mindez megfelelőképpen igazolja a magyar görög katolikus egyházunkban való jelentőségét.

Végül egyik terv sem valósult meg. Sajnos, az önálló magyar, teljes irmológion máig is hiányzik magyar görög katolikus egyházunkban. De ez azt is igazolja —amit ismételten is hangsúlyozunk—, hogy a mai éneklési gyakorlatunk a száz esztendőös Boksay-Malinics *Irmológionra* alapozódik.

Ivancsó István

Ezért — Görög Katolikus Egyházzenei Értesítő

2005 karácsonyára szerény kis füzetként egyházzenei értesítőt indítottunk újtárra, amelyet egymást közt —rövidítéssel— csak *Ezértnek* nevezünk. A kezdeményezők nem is mi, papok voltunk, hanem —hála Istennek, és a 2. Vatikáni Zsinat szellemének megfelelően— világiak, még hozzá egy római katolikus fivérpár, Szentirmai Róbert és Donát, s az utóbbi felesége, Gulácsy Rita, akik annyira megszerették a görög liturgiát, és különösen énekeinket, hogy előbb honlapot (www.parochia.hu), majd ezt az értesítőt indították újtárra. Róbert azóta már kiharcolta a rítusváltoztatást is, igazi „görögnek” számít. A kis A64-es formátumú lap nagy nehézségek között született meg. Először megküldtük minden görög paróchiára (mintegy 300 helyre), azonban csekély érdeklődés kísérte. Mondanom sem kell, semmiféle anyagi fedezet nem áll a lap mögött, még annyi sem, ami a nyomdai munkát (egyelőre a fénymásolást) s a postaköltségeket fedezné. Kis jóindulattal negyedévi folyóiratnak nevezhetnők, legutóbbi számunk a lap 3. évfolyamának 2. száma volt.

Bubnó Tamás egyházzeneész, az én és néhány lelkes kolléga jóvoltából telik meg egy-egy szám. Helyet adunk az olvasó véleményének, akár kritikájának is. Korábban énekeink történetét követtük végig. A legutóbbi szám azonban meggyőzött bennünket arról, hogy közönségünknek nem elméleti eszmefuttatásokra, hanem a gyakorlatban jól használható anyagokra van igényük. A magyar görög katolikus egyházban száz éve (!) jelent meg az egyetlen hivatalos irmológion (himnusz- és énekgyűjtemény), még Munkácson, itt az ideje, hogy nekikezdjünk a meglévő énekanyag összegyűjtéséhez, rögzítéséhez, aztán magyarításához, hiszen énekeink mögött kárpatjai, ószláv szövegek és dallamok rejtőznek. Nyár eleji számunk már ebből a törekvésből adott ízelítőt.

Megrendeléseket várunk az alábbi címen: Rác-templom Alapítvány, 2028 Pilismarót, Alkotás u. 3., vagy E-mailen (parochia@vnet.hu). Aki pedig támogatni szeretné kezdeményezésünket, megteheti az említett alapítvány számlaszámán (64700131-10111235).

Cselényi István Gábor esztergomi paróchus